

BRIEFING AMERIKAANSE KERNWAPENS

06042004

Problemen met de W76 kernkop?

De W76 kernkop is exclusief in gebruik op kernonderzeeërs van het type Trident, in dienst bij de Amerikaanse en de Britse marine. In totaal zouden van het totaal van 5000 actieve kernkoppen in Amerikaanse marine dienst, zo'n 1500 van dit type zijn. Elk van deze zou een kracht van 100 kiloton, ongeveer zeven keer de bom op Hiroshima, hebben. De laatste tijd wordt de rol van kernwapens op onderzeeërs steeds belangrijker binnen de Amerikaanse nucleaire doctrine, waar de rol van andere kernwapens juist afneemt. Het Britse kernwapenarsenaal bestaat zelfs nog uitsluitend uit kernwapens op Trident-onderzeeërs.

Deze kernkop is ontwikkeld en geproduceerd in de jaren 1972-1987, en moest destijds zo klein en zo licht mogelijk gemaakt worden. De originele levensduur van 20 jaar loopt nu ten einde. Vanaf 2007 staat dan ook een opknapbeurt voor de W76 op het programma van de Amerikaanse defensie, die over een periode van tien jaar in totaal meer dan 2 miljard dollar zou gaan kosten. In het kader van deze aangekondigde opknapbeurt is controversie ontstaan over de betrouwbaarheid van de kernkop.

Levensduurverlenging

De levensduur van de W76 zou met de opknapbeurt met 30 jaar verlengd moeten worden. Tot deze levensduurverlenging werd in 2000 besloten. Eind 2003 werd begonnen met de voorbereiding van de productie van vervangingsonderdelen, waarvan de eerste in 2007 afgeleverd worden.

Betrouwbaarheid

In een rapport van het NRDC uit 1997 wordt al melding gemaakt van een 'probleem' dat met betrekking tot de W76 zou zijn ontdekt tijdens of voorafgaande aan het zogenaamde 'Dual Revalidation Process', waarbij de toestand van het Amerikaanse nucleaire arsenaal werd bekeken en geëvalueerd. De specifieke aard van het probleem kon om veiligheidsredenen niet bekend gemaakt worden. Wel werd gezegd dat het probleem succesvol aangepakt was. Een nieuwe evaluatie van de kernkop zou maart 2004 begonnen zijn.

De laatste maanden (het eerste bericht erover dateert van juli 2004) is onder deskundigen binnen en buiten de Amerikaanse overheid twijfel gerezen over de betrouwbaarheid van de W76, wat tot een stevig debat heeft geleid. Sommige wapendeskundigen, waaronder enkelen die aan de kernkop gewerkt hebben, zeggen dat er een fundamentele ontwerpfout in zit, waardoor deze met veel minder kracht dan bedoeld zou kunnen ontploffen of überhaupt niet af zou gaan. Het omhulsel zou te dun zijn, waardoor het bij de eerste van twee explosies zou kunnen vervormen of breken, met als gevolg dat het effect van de tweede explosie sterk verminderd zou worden. Herstellen van deze fout, door het omhulsel steviger te maken, zou op zichzelf ook al tot een vermindering van de explosieve kracht met zo'n 40% leiden.

Hoeveel deze bewering van officiële zijde wordt ontkend - de W76 zou net als alle andere kernkoppen zeer betrouwbaar zijn -, zou de Amerikaanse regering toch overwegen de W76 helemaal te vervangen. Het is de vraag of het debat over de al dan niet bestaande ontwerpfout niet bewust op dit moment, nu er net een nieuw programma gestart is voor de vervanging van kernkoppen, naar buiten gebracht is en op die manier als argument kan dienen voor het ontwikkelen en produceren van nieuwe typen kernwapens en/of voor het hervatten van kernproeven, van ofwel de W76 ofwel nieuwe kernwapens.

Vervanging van de W76

Al in 1999 werd door de Britse Labour-parlementariër Alan Simpson en de Campaign for Nuclear Disarmament (CND) een rapport geschreven, op basis van Amerikaanse en Britse documenten, over een geheim programma voor de vervanging van de W76-kernkoppen. Hiermee zou meer dan 200

miljoen pond gemoeid zijn. Het programma zou een samenwerkingsverband van de Verenigde Staten, het Verenigd Koninkrijk en Frankrijk zijn.

Van officiële zijde werd toen ontkend dat er zo een programma zou bestaan. Er zouden geen concrete plannen zijn voor de vervanging van het Trident-systeem en een beslissing over een dergelijke vervanging zou de komende jaren niet aan de orde zijn. Wel werd erkend dat in samenwerking met de Verenigde Staten aan een serie projecten gewerkt werd die de mogelijkheid voor een nieuwe kernkop moeten openen wanneer hiertoe formeel besloten wordt. Het 'Atomic Weapons Establishment' in Aldermaston zou in ieder geval daarbij betrokken zijn.

In juni 2004 doken beweringen over een vervangingsprogramma voor de Britse Tridents opnieuw op. De vervanging zou plaats gaan vinden in het kader van het 'Maritime Underwater Future Capability' (MUFC) programma, dat gericht is op een herziening van de Britse onderzeeërvloot. Nieuwe met kernwapens bewapende onderzeeërs zouden geschikt moeten zijn voor het afvuren van zowel ballistische kernraketten als Tomahawk kruisvluchtwapens met conventionele lading.

Ondertussen werd in het 'Defence White Paper' van de Britse regering, uitgekomen in december 2003, gesteld dat een beslissing over het al dan niet vervangen van de Trident-onderzeeërs op z'n vroegst na de volgende verkiezingen (net vastgesteld op 5 mei 2005) genomen zou worden.

Reliable Replacement Warhead program

Een complete vervanging van de W76 zou nu passen in een klein, maar controversieel Amerikaanse defensie programma. In november 2004 kende het Congres een klein budget toe aan het zogenaamde 'Reliable Replacement Warhead' program, waarin een nieuwe generatie kernwapens, die betrouwbaarder en duurzamer moeten zijn, wordt ontworpen. Indien mogelijk zou dit moeten gebeuren zonder nucleaire testexplosies.

Kernproeven

De Verenigde Staten houden zich sinds 13 jaar aan het globale moratorium op kernproeven (maar weigeren het teststopverdrag te ratificeren). In die periode is het oorspronkelijke ontwerp van de W76 niet meer getest. Anti-kernwapenactivisten wijzen op het gevaar dat er voor een onderzoek naar de betrouwbaarheid van de W76 of voor een vervanging van de W76, en voor andere mogelijke nieuwe kernwapens (zoals de zogenaamde 'mini-nukes' en 'bunkerbusters'), mogelijk toch weer tot testen zou worden overgegaan. In de laatst ingediende begrotingen voor kernwapenzaken wordt hierop al een voorschot genomen door het terugbrengen van de tijd die nodig is voor het hervatten van kernproeven (van 24 naar 18 maanden). Op die manier kan, wanneer het besluit tot testen eenmaal genomen is, hiertoe sneller worden overgegaan.

Het verlaten van het moratorium op kernproeven zal mogelijk tot een kettingreactie leiden, waarbij meerdere landen kernproeven gaan uitvoeren met als gevolg een nieuwe nucleaire wapenwedloop. Bovendien zal het de doodsteek betekenen voor het 'Comprehensive Test Ban Treaty' (Allesomvattende Kernstopverdrag), wat voor de inwerkingtreding nog altijd op de ratificatie van een aantal landen, waaronder de Verenigde Staten, wacht.

Achterliggende belangen

Er lijken twee instanties te zijn die belang hebben bij de controverse over de W76: de Amerikaanse marine en de kernwapenlaboratoria.

De marine wil naar verluid al lange tijd af van de W76, omdat deze verouderd en onbruikbaar zou zijn. Oorspronkelijk waren deze kernkoppen bedoeld voor het vernietigen van stedelijk-industriele doelen - in feite de totale vernietiging van alle grote Russische steden. Voor een preciezer en gericht gebruik, in overeenstemming met nieuw vastgestelde nucleaire aanvalsdoktrines, zouden ze niet geschikt zijn. De productie van de W88, die het totale W76-arsenaal zou vervangen, werd echter na korte tijd al weer stop gezet.

Sinds korte tijd zijn kernwapenlaboratoria echter weer begonnen met het maken van nieuwe atoomkernen ('pits'), waaronder kernen voor de W88. Het Congres heeft hiervoor geld ter beschikking gesteld. Tegelijkertijd ligt de financiering van deze laboratoria echter regelmatig onder vuur. Zij hebben er belang bij dat er een 'noodzaak' ontstaat om nieuwe typen kernwapens te

ontwikkelen, omdat dan de W76 buiten gebruik moet worden gesteld, verbeterd zal worden of vervangen. .

Bronnen:

New York Times 03042005

Albuquerque Journal 29102004, 08112004, 16112004

Guardian (UK) 12041999

ISN Security watch 21 June 2004